

## **OPIEKUNKA DZIECIEŃCA SEMESTR III**

**Przedmiot:**Rozwijanie wrażliwości artystycznej dziecka.

**Prowadząca:** K.Brzozowska

**Zjazdy:** 20.10.2020

**Temat:** Jak rozwijać zdolności twórcze dzieci w wieku przedszkolnym? - 1 godz.

**Temat:** Sposoby stymulowania twórczego myślenia u dzieci. - 2 godz.

### **Jak rozwijać zdolności twórcze dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym?**

- tworzyć warunki do rozwoju zabawy(dziecko przejawia w zabawie swój twórczy stosunek do świata), dostarczać mu okazji do działania w sytuacjach fikcyjnych, pozorowanych;
- tworzyć warunki do rozwoju wyobraźni; tworzyć warunki do rozwoju spontaniczności dziecka;

Stymulując twórcze myślenie dzieci należy uczyć dzieci jak pokonywać bariery i własne ograniczenia poprzez:

- zachęcanie do podejmowania ryzyka,
- stwarzanie atmosfery swobodnego myślenia,
- nagradzanie osiągnięć i elastyczności w szukaniu pomysłów i rozwiązań,
- zachęcanie do przyjmowania różnych punktów widzenia,
- wzmacnianie pozytywnego zaangażowania,
- stymulację do nieustannego przepływu pomysłów,
- kształtowanie pozytywnego stosunku do nowych pomysłów.

Powodzenie nauczyciela w pracy nad rozwijaniem myślenia twórczego uwarunkowane jest dobrą znajomością każdego dziecka, jego potrzeb, jego poziomu umysłowego, zainteresowań oraz temperamentu.

Naukowcy zajmujący się problematyką myślenia twórczego udowadniają, że procesy intelektualne zachodzące w umyśle wielkiego uczonego lub artysty podczas ich pracy twórczej są podobne do procesów zachodzących w umyśle małego dziecka.

Pozbawiając dziecko radości tworzenia przyzwyczajamy je do biernego oczekiwania na gotowe wzory, rozwiązania i pomysły.

**Istnieją różne sposoby stymulowania twórczego myślenia dzieci.**

Według W. Gordona należy stosować:

- **analogię fantastyczną**, która polega na tym, że dzieci wymyślają konsekwencje podanych zdarzeń i przedstawiają je w pracy plastycznej. np.:
  - Co by było gdyby rośliny rosły w nieskończoność, a ludzie nie?
  - Co by było gdyby wszystkie martwe przedmioty ożyły, potrafiły biegać, mówić, tańczyć ?
  - Co by było gdyby można było mieszkać na księżycu ?

Ćwiczenia z analogii fantastycznej, wykorzystywać można również przez łączenie ze sobą odległych, wręcz wykluczających się cech:

- Kuro- ryby
- Kredki, które były węzami
- Tęczowy kot

Ćwiczenia te mają na celu wykształcenie mechanizmów odpowiedzialnych za odrzucenie typowych, naturalnych właściwości danego obiektu i zmiany ich na cechy przeciwne.

- **metafory sensoryczne:** ćwiczenia w których dzieci mają do czynienia z metaforami sensorycznymi

- ciepło
- ruch

- **analogie personalne:** podczas tych ćwiczeń dzieci wczuwają się w symbole i przedmioty

- Jestem kropelką deszczu
- Jestem ziarenkiem piasku

Edward de Bono jeden z badaczy myślenia twórczego uważa, że inteligencja to pewien potencjał, który często pozostaje niewykorzystany oraz, że nie trzeba dysponować wrodzoną inteligencją, by nauczyć się twórczo myśleć. Twierdzi też, że dzieci często mają ograniczony zasób słów i nie mogą przekazać swojego projektu w formie pisanej, dlatego stosując metodę rysunkową uwalnia się je od tego rodzaju ograniczeń.

Rysunek można wykonać szybciej, niż opisać rzecz słowami. Rysując widzi się od razu, co już jest, a co jeszcze trzeba zrobić. Widzi się luki i łatwo się je uzupełnia. Rysunek odzwierciedla więc wszechstronne myślenie dziecka, dostarcza motywującego poczucia sukcesu, którego nie daje wypowiedź.

↓  
**Ćwiczenia stymulowania myślenia twórczego Edwarda de Bono:**

1. Zabawa w parach; jedno dziecko mówi wyraz, drugie wymyśla krótką historię o tym wyrazie.
2. Tworzenie opowiadania na podstawie tytułu.
3. Rysowanie na temat:
  - Jak można zważyć słońca;
  - Zaprojektuj ulepszony samochód, autobus – wygodny przewożący dużo ludzi ;
  - Zaprojektuj stół wygodniejszy niż tradycyjny, specjalnie przystosowany do jedzenia ;
  - Zaprojektuj miasteczko zabaw dla dzieci z nowoczesnymi zabawkami;
  - Zaprojektuj maszynę do testowania samochodów;

Kolejny badacz tego tematu C. Freinet opracował technikę swobodnego tekstu. Dziecko poprzez tę technikę ma możliwość swobodnego wypowiadania swoich myśli, opinii, wrażeń i wątpliwości, rozbudza własną wrażliwość na piękno słowa, wyzwala posiadane zdolności, rozwija twórcze myślenie.

Proponowane ćwiczenia obejmują: układanie tekstów z rozsypanek wyrazowych, rozwiązywanie krzyżówek, zagadek, tworzenie anagramów, układanie rebusów; ćwiczenia ortograficzne, gramatyczne, słownikowe, tworzenie wyrazów pochodnych, dobieranie przymiotników do rzeczowników, dobieranie synonimów, łączenie wyrazów rymujących się w pary, porządkowanie zdań według logicznej kolejności, ilustrowanie opowiadania rysunkiem, komponowanie fabuły na podstawie obrazka, układanie: zagadek, melodii do tekstu, wierszy, rymowanek.

Ćwiczenia pobudzające do twórczego myślenia możemy podzielić na kilka grup:

### 1. Ćwiczenia spostrzegawczości

#### Dotknij

Dorośli zachęca dzieci, żeby rozejrzały się po sali lub innym miejscu, w którym prowadzimy zajęcia. Następnie prosi, aby swobodnie się poruszając, znalazły i dotknęły jak najwięcej przedmiotów mających określoną przez nas cechę (kolor, kształt) lub należących do jakiejś kategorii (przybory do pisania, zabawki, przedmioty, na których są literki, itp.).

#### Co się zmieniło?

Ćwiczenia polegające na zapamiętywaniu szczegółów. Dzieci mają dostrzec i nazwać zmiany w rozmaitych układach przedmiotów. Można je przeprowadzać, używając niewielkiej (zależnie od wieku dzieci) liczby zwykłych przedmiotów (naczynia, kredki, zabawki).

#### Co widzimy na obrazku?

Dobieramy obrazek o odpowiedniej dla dzieci liczbie szczegółów i prosimy, żeby nazwały jak najwięcej przedmiotów, które widzą. Starsze szukają na obrazku przedmiotów na określoną głoskę.

#### Czym się różnią te obrazki?

Dzieci odszukują różnice pomiędzy dwoma obrazkami.

#### Kto to jest, co to jest?

Rozpoznawanie dotykiem osób, przedmiotów.

## 2. Zabawy słowne

### Kangur ministra

Zabawa ta to bardzo dobry wstęp do twórczego myślenia, rozwija płynność mowy. Konieczność podawania ciągle nowych rozwiązań ułatwia oryginalność skojarzeń słownych. Właściwie wszystkie rozwiązania (nie odbiegające za bardzo od ogólnego polecenia) są dobre. Dzieci siedzące w kole, kończą po kolei zdanie: "Kangur ministra jest...". Używają na przykład różnych przymiotników. Ważne, żeby przymiotników pojawiło się jak najwięcej, nie muszą koniecznie mieć dużo wspólnego z cechami kangura.

Na przykład:

Kangur ministra jest w kolorze...

Kangur ministra lubi jeść...

Kangur ministra lubi jeść słodkie...

Nogi kangura ministra są...

Kangur ministra lubi się bawić...

### Snucie fantastycznych historii.

Metoda ta polega na kontynuowaniu przez kolejne dzieci opowiadania rozpoczętego przez dorosłego.

Pozwalamy na roztaczanie jak najbardziej fantastycznych wizji, wymyślanie nierealnych sytuacji, zaskakujących rozwiązań.

### Chińska encyklopedia.

Opowiadamy dzieciom historię o chińskim cesarzu, który w swojej książce (encyklopedii) podzielił np.

zwierzęta na:

śmieszne

bajeczne

narysowane patykiem na zielonej glinie

leśne

cyrkowe

te, które stłukły dzban.

Proponujemy dzieciom wymyślanie podobnego, zabawnego podziału innych rzeczy, ludzi, zjawisk itp.,

przez co uzupełni się chińską encyklopedię.